

Π Ο Ρ Ε Ι Ε Σ καὶ Π Ο Ρ Ε Ι Ε Σ

Ἐπίκαιροι παραλληλισμοὶ

ΤΟΥ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Ἐπ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἡ πορεία καὶ τὰ χαρακτηριστικά της

Ἡ ἐποχή μας, κατεξοχήν ἐποχή μαχητικῶν διεκδικήσεων τῶν ὁποιοδήποτε δικαιωμάτων, χρησιμοποιεῖ ποικιλία τρόπων προβολῆς τους καὶ διαμαρτυρίας. Συγκεντρώσεις μεγάλου ἀριθμοῦ ἀτόμων, καταλήψεις χώρων, πορείες κ.τ.τ. Χαρακτηριστικὴ, ὅμως, ἐκδήλωση εἶναι ἡ πορεία.

Πορεία, ἀπὸ κάποιο σημεῖο πού ἔχει ὀρισθεῖ ὡς ἀφετηρία ἐκκινήσεως σὲ ὁποῖο δίδονται οἱ κατάλληλες ὁδηγίες, μέσῳ μιᾶς καθορισμένης διαδρομῆς, ἢ ὁποῖα ὁδηγεῖ σὲ τέρμα καὶ ἀκολουθεῖ ἢ διάλυση ἀφοῦ ἐπιδοθεῖν σὲ συγκεκριμένο παραλήπτη φηψίματα, αἰτήματα. Ὑπουργεῖα, Βουλὴ, Πρεσβείες, Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικὰ Ἱδρύματα, πλατείες, εἶναι συνήθως τέρματα ἢ καὶ ἀφετηρίες τέτοιων πορειῶν. Κάθε κατηγορία πολιτῶν, ἐργάτες, ὑπάλληλοι, φοιτητές, χρησιμοποιοῦν τὸ πρόσφορο αὐτὸ μέσο προβολῆς τῶν αἰτημάτων τους γιὰ νὰ καταστήσουν σαφῆ τὴ βούλησή τους γιὰ τὴ συνέχιση καὶ τὴ δικαίωση τοῦ ἀγῶνα τους.

Ἡ πορεία δείχνει μιὰ δυναμικὴ κατάσταση. Δὲν εἶναι στατικὴ. Οἱ ἄνθρωποι πού τὴν ἀπαρτίζουν θέλουν νὰ φανερώσουν ὅτι δὲν εἶναι στὶς προθέσεις τους μιὰ παθητικὴ στάση ἢ καὶ ἀντίσταση. Ἦδη ξεκινοῦν ἐνεργητικὰ γιὰ τὴν ἐπιδίωξη τῶν στόχων τους. Κινοῦν τὰ πόδια τους σὲ πορεία, ἀλλὰ καὶ τὰ χέρια τους εἴτε μόνον τους σὲ διάφορα σχήματα καὶ μορφές εἴτε ἀνεμίζοντας σημαίες, πανῶ μὲ συνθήματα οὕτως ὥστε οἱ παραπορευόμενοι νὰ θαυμάζουν τὴν ζωντάνια τοῦ μετακινουμένου πλήθους. Γιατὶ στὶς ἐκδηλώσεις αὐτὲς λαμβάνει μέρος κόσμος καὶ λαός. Ἀσφαλῶς ὅλοι αὐτοὶ δὲν ἀρκοῦνται στὰ γραπτὰ πού περιφέρουν, χρησιμοποιοῦν προφορικὰ συνθήματα, κραυγές ρυθμικὰ ἐπαλαμυδαγόμενες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν.

Ἡ ὅλη εἰκόνα πού δημιουργεῖται θέλει νὰ πείσει γιὰ τὴ δυναμικὴ, ἐνεργητικὴ, ἐπίμονη διεκδίκηση τῶν αἰτημάτων. Ἀνάλογα μὲ τὴν ἐντύπωση πού δίδεται ἢ πορεία θὰ χαρακτηριστεῖ μετὰ ταῦτα ὡς ἐντονη, γλαρῆ, ὑποτονικὴ, μαζικὴ, ὀλιγάριθμη. Οἱ ἐκτιμήσεις πάν-

τως ποικίλουν καὶ διχάζονται. Οἱ διοργανωτές, οἱ ἀποδέκτες, τὰ ὄργανα τῆς Τάξεως, ὁ φιλικὸς ἢ ἐχθρικός προσκεκίμενος Τύπος δὲν συμφωνοῦν πάντοτε ὡς πρὸς τὴν συμμετοχὴ καὶ τὸν παλιμό. Πολλὲς φορές ἡ πορεία διασπᾶται ἀπὸ ἀντίπαλες ὁμάδες, τερματίζει εἰρηρικὰ ἢ ἐκτρέπεται σὲ ἀσχημίες πού ἀποδίδονται σὲ ἐγκάθετους, ἢ καὶ ἀναρχικούς, πού οἱ ὁμάδες περιφρούρησης δὲν μπόρεσαν νὰ συγκαταστήσουν ἢ καὶ οἱ ἴδιοι πού συμμετεῖχαν δὲν μπόρεσαν ν' αὐτοσυγκρατηθοῦν.

Σὲ ὅλους μας εἶναι λίγο πολὺ γνωστὰ αὐτὰ πού ἀνέφερα πρὸς πάνω, ἄλλοι ἐγκρίνουμε, ἐπιδοκιμάζουμε ἢ ἀποδοκιμάζουμε, συνιστοῦμε ἢ ἀποτρέπουμε, παίρνουμε θέση ἢ ἀποφεύγουμε νὰ διατυπώσουμε τὴν γνώμη μας. Συμφωνοῦμε μὲ τὴν σκοπιμότητα ἢ ἀμφισβητοῦμε τὴν χρησιμότητά τους.

Ταυτίσεις ἰδιότυπες

Ἄλλες φορές, σὲ ὄρες πρὸς ἡσυχες, ὄρες περισυλλογῆς, ὁ νοῦς μας, παίρνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ ποικίλα ἐρεθίσματα ξεμακραίνει, παίρνει ἀπόσταση, παρασύρεται καὶ ἐπιχειρεῖ μὲ τρόπο συνειρμικὸ ἰδιότυπες ταυτίσεις. Ἡ φαντασία στήνει κί αὐτὴ ἕνα ἀνάλογο σκηνικό. Σὲ περιπτώσεις μάλιστα, πού ὁ συγκεκριμένος ἄνθρωπος ζώντας ἰδιόμορφες καταστάσεις πού ἀφοροῦν στὰ πρὸς βαθεῖα ὑπαρξιακά του αἰτήματα θέλει νὰ μεταγράψει στὴν καθημερινότητα αὐτὰ πού ζεῖ σὲ ἐξαιρετικὲς στιγμὲς σχόλης καὶ ἀδολεσχίας. Ἔτσι ὀρθὸς σὲ κλίτος τοῦ ναοῦ, βιώνοντας τὴν μυσταγωγία τῆς Θεῆας Λειτουργίας εἰκονίζοντας τὰ Χερουβεὶμ, ἄδοντας τὸν τρισάγιο ὕμνο στὴν ζωοποιὸν Τριάδα, παρατηρεῖ καὶ συμμετέχει σὲ μιὰ μοναδικὴ πορεία. Ἡ Μεγάλῃ Εἰσοδος τί ἄλλο εἶναι ἀπὸ μιὰ μεγαλειώδη πορεία προβολῆς αἰτημάτων;

Μὲ ἀφορμὴ τὴν προσκόμιση, δωροφορία τῶν τιμῶν δώρων σὲ θυσιαστήριο, χωρὶς καμιά «δικαιωματικὴ» διεκδίκηση δικαιωμάτων —γιατὶ αὐτὰ πού μεταφέρονται εἶναι «σὰ ἐκ τῶν σῶν»—, οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ λαοῦ

τοῦ Θεοῦ, ὁ διάκονος καὶ ὁ ἱερεὺς, παίρνουν τὸν δρόμο γιὰ τὴ Βασιλεία, νὰ φτάσουν ὅσο γίνεται πρὸ σύντομα στὶς πύλες Τῆς καὶ νὰ ἀποθέσουν τὰ αἰτήματα, ἢ μάλ- λον τὸ μοναδικὸ αἶτημα, νὰ μᾶς θυμηθεῖ Κύριος ὁ Θεὸς στὴ Βασιλεία Του. Πρῶτοτυπο, λοιπόν, «πορείας» ἡ Μεγάλη Εἰσόδος!

Μετέχουν οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ λαοῦ δωροφοροῦντες, ὁ λαὸς δωροφορεῖ καὶ ὑποδέχεται, ὁ Βασιλεὺς δωροφορεῖται, Τὸν ὑποδέχονται καὶ ὑποδέχεται ὁ ἴδιος. Τὰ τίμια δῶρα ποὺ προσκομίζονται εἶναι ἡ θεμελίωση, τὸ στήριγμα τοῦ αἰτήματος. Βάσει τοῦ καταγγελομένου θανάτου καὶ τῆς ὁμολογουμένης ἀναστάσεως τολμοῦμε καὶ προβάλλουμε τὰ αἰτήματά μας σὲ τόνο ζωηρό: «πάντων ὁμῶν μνησθεῖν Κύριος ὁ Θεὸς ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων». Εἰέρομε ποῦ στηριζόμαστε, ἡ πορεία μας ὑποστηρίζεται ἀπὸ δυνατόν προσάτη. Τὸ «Ἀμήν» λέ- γεται εὐοιτικῶς («γένειτο»), ἀλλὰ καὶ μὲ κρυφὴ δεδαϊό- τητα. Ἡ ἐπιτυχία τῆς πορείας εἶναι δεδαμένη, δὲν πρό- κειται νὰ διαταραχθεῖ ἀπὸ ἑτερόκλητα παρεμβαλόντα στοιχεῖα. Οἱ στιγμῆς εἶναι συγκλονιστικές. Παρὰ τὸ ἱεροσελεστικὸν τῶν κινήσεων, ὁ θηματισμὸς δὲν χάνει τὴν ζωηρότητά του, ἡ φωνὴ ὀψώνεται: «πάντων ὁμῶν μνησθεῖν...», ἡ κραυγὴ πρέπει νὰ φθάσει ὀψηλά. Ὅταν ἡ «πορεία» καταλήγει μπροστὰ στὸ Ἱερὸ Βῆμα, ἐκεῖ ἐκτίθενται καὶ ἄλλα πρὸ λεπτομερειακὰ αἰτήματα.

Συγκρίσεις

Ἀπὸ τότε ποῦ συνειδητοποίησα τὴ Μ. Εἰσόδου ὡς μιὰ πορεία παράλληλη (!) πρὸς ἄλλες πορείες, διαβλέ- πω ἀκόμα πρὸ πολὺ τὴ σοβαρότητα τοῦ ἐγχειρήματος μιᾶς πορείας καὶ ἐπισημαίνω τί θὰ μπορούσε νὰ ση- μαίνει μιὰ πορεία στὸν τύπο τῆς Μ. Εἰσόδου. Παραλ- λάσσοντας μάλιστα μιὰ φράση, ποῦ λίγες μέρες μόλις πρὶν ἀκούστηκε στὸν εὐρωπαϊκὸ ὄριζοντα κι ἔδωσε τό- σες ἐλπίδες γιὰ τὸ μέλλον, διερωτώμαι κι ἐγὼ «γιατί ἐκεῖ ποῦ μπορεῖ νὰ ὑπάρχει φῶς θὰ πρέπει νὰ ὑπάρ- χει σκοτάδι;» Ὑπάρχουν ἀσφαλῶς καὶ ὁμοιότητες καὶ διαφορὲς ἀνάμεσά τους, δὲν ὑπάρχει τέλεια ἀντιστοιχία.

Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις ζητᾶμε νὰ μὴ ξεχάσουν τὰ αἰτήματά μας. Στὴ μί α ἡ στάση εἶναι ἀπαιτη- τική. Στὴν ἄ λ λ η εὐκτήρια - παρακλητική. Στὴ μί α ὑπάρχουν ἐγγυήσεις, ὑποσχέσεις ποῦ θὰ τηρηθοῦν. Στὴν ἄλλη ἐπικρατεῖ ἀβεβαιότητα. Στὴ μί α ὑπάρχει παρὰ τὴν ἀνησυχία, εἰρήνη. Στὴν ἄλλη ἐπιθετικὴ διεκ- δίκηση ποῦ δὲν ἀποκρύπτει πάντοτε καὶ κάποια στοι- χεῖα ἐνδίκησης. Στὴ μί α ὑπάρχει ἐλεύθερη συμμετοχὴ καὶ ἀκολουθία («εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθει», Ματ- θαίου ιστ' 24). Στὴν ἄλλη πολλές φορές τὴν ἀνάγκην

φιλοτιμίαν ποιούμενοι τρέχουμε ἀναγκαστικὰ καὶ ὑπὸ πίεση.

Μὲ τίς πάρα πάνω διαπιστώσεις δὲν θεωροῦμε ὅτι ἐξαντλοῦμε τὰ περιθώρια συγκρίσεων. Ἔχουμε ἀκόμα μέσα μας ἕνα αἶσθημα μετάβασης σέ... ἄλλο γένος. Μπο- ρεῖ μιὰ πολιτικὴ, πολιτιστικὴ, συνδικαλιστικὴ, εἰρηγι- στικὴ ἢ ἄλλη πορεία νὰ συγκρίνεται μὲ τὴν Μεγάλη Εἰσόδου; Κι αὐτὴ νὰ «τυποποιεῖ» κάθε ἄλλου εἶδους πο- ρεῖα; Ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ ἀπάντηση ποῦ θὰ δίναμε μπορεῖ νὰ ἦταν καὶ ἀρνητικὴ. Ἄν τὸ καλοσκεφθοῦμε, ὅμως, γιατί νὰ μὴ μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ θετικὴ; Ὁ Κύ- ριός μας δὲν εἶναι τύπος καὶ ὑπογραμμὸς «ἵνα ἐπακο- λουθήσωμεν ταῖς ἔχουσιν αὐτοῦ» (Α' Πέτρου β' 21); Ὁ Κύριός μας δὲν ἐνηνθρώπησε γιὰ νὰ δεῖξει τὴν εἰ- κόνα τοῦ «κατ' εἰκόνα» (Εἰρηναῖος Λουγδούνου); Δὲν κατέστησε σαφὲς ὅτι ἡ ἀκολουθία Του συνεπάγεται τὴν ἄρση σταυροῦ (Ματθαίου ιστ' 24, Μάρκου η' 34, Λουκᾶ θ' 23);

Μία πορεία στὸν τύπο τῆς Μ. Εἰσόδου εἶναι πορεία θυσίας, θυμίζει τὴν πορείαν τοῦ Γολγοθα, ἕνα δέον. «Ὅχι ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ» (Λουκᾶ κδ' 26); Μία πορεία τύπου Μ. Εἰσόδου δὲν εἶναι μόνο προβολὴ τοῦ αἰτήματος νὰ μᾶς θυμηθεῖ ὁ Θεὸς στὴν Βασιλεία του ἀλλὰ πρόκληση νὰ θυμηθοῦμε ἢ νὰ θυμώμασθε καὶ μεῖς τί ἔχει κάνει ὁ Θεὸς μέχρι τώρα γιὰ μᾶς καὶ τί ἔχει ὑποσχεθεῖ νὰ κάνει καὶ τί ἔχουμε ἐμεῖς ὑποσχεθεῖ νὰ κάνουμε!

Στὶς συνηθισμένες πορείες ξεχνᾶμε τίς δικές μας ὑποσχέσεις, ὑποχρεώσεις. Ἔνα καὶ μόνο αἶτημα πρυ- τανεύει. Τί πρέπει νὰ κερδίσουμε ἢ ἀκόμα τί πρέπει νὰ διεκδικήσουμε ἐπίμονα ποῦ μᾶς ἔταξαν καὶ δὲν μᾶς τὸ ἔδωσαν. Προβάλλουμε τίς δ ι κ έ ς μας ἀπαι- τήσεις, τίς ὑποχρεώσεις τῶν ἄ λ λ ω ν. Χάνεται ἡ ἀμοιβαιότητα, μειώνεται πολλές φορές καὶ ἡ ὑπευθυ- νότης.

Ἀπαραίτητη διευκρίνηση

Γιὰ νὰ γίνουν ὅμως ὅλα τὰ πρὸ πάνω κατανοητὰ καὶ νὰ μὴ θεωρηθεῖ ὅτι ἀντι-παρερχόμεθα τὰ προβλή- ματα μεταθέτοντας σὲ ἄλλο ἐπίπεδο τὴ λύση τους —μὲ διάθεση μάλιστα, ἀν ὄχι καὶ ἐσκαμμένη... πρόθεση χρο- νοτριβῆς, ἀναβολῆς καὶ ματαίωσης— εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀντιληφθοῦμε τὴ βαθειὰ σχέση ποῦ ὑπάρχει ἀνάμεσα στὸ ἑορταστικὸ καὶ τὸ καθημερινό, ἀνάμεσα στὸ λει- τουργικὸ καὶ τὸ πραγματικὸ. Συνηθῶς ἀντιπαραθέτου- με αὐτὰ τὰ δύο ὡς ἀντίθετα. Δὲν εἶναι ὅμως ἀντίθετα, οὔτε καὶ ἐπέρχεται ἀπλῶς κάποια «σύμπτωση τῶν ἀν- τιθέσεων» στὴ Θ. Λειτουργία, στὸν λειτουργικὸ χρόνο, γὰρ ἡ σύμπτωση αὐτὴ νὰ ἦταν μιὰ ἀπλὴ «εἰρημικὴ συνύπαρξη» χωρὶς βαθύτερη οὐσιαστικὴ σχέση. Ὅχι.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΕΙΚΟΣΜΙΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Τοῦ Πρωτοπρ. κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΡΙΤΣΑ

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ὡς αὕτη ἰδρύθη ὑπ' Αὐτοῦ δι' ἰδιαίτερον λόγων καὶ πράξεων, ἔχει θεῖον ἅμα δὲ καὶ ἀνθρώπινον χαρακτήρα, διότι περιεβλήθη τὴν ἀνθρώπινον φύσιν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Κυρίου, περιέλαβε δέ, ἐν συνεχείᾳ, πάντας τοὺς εἰς τὸ ὄνομα Αὐτοῦ βαπτιζομένους καὶ ὡς κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας Ἐκεῖνον ὁμολογοῦντας. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἢ ἐπὶ γῆς Ἐκκλησία ἰδρύθη ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ, ἦλθε κατ' ἀναπόδραστον ἀνάγκην, εἰς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῆς ὀργανωμένης ἀνθρώπινης κοινωνίας. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἡ ἱστορικὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ προεβλήθη, μετὰ τὴν Πεντηκοστήν, εἰς τὸν δημόσιον βίον τῶν ἀνθρώπων, ἀνακύπτει βαθμηδὸν μὲν, ἀλλὰ σταθερῶς, θέ-

μα - πρόβλημα τῶν σχέσεων αὐτῆς πρὸς τοὺς λοιποὺς κοσμικοὺς ὀργανισμοὺς, πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας τοῦ κόσμου τούτου καὶ, συνελόντ' εἰπεῖν, πρὸς τὴν σύγχρονον Ρωμαϊκὴν Πολιτείαν καὶ κοινωνίαν.

Ἐπειδὴ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὡς κυρίως ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν, διὰ τῆς ἰσχυρᾶς καὶ πεφωτισμένης αὐτοῦ προσωπικότητος, τοῦ ἰσχυροῦ κύρους καὶ τῆς αὐθεντίας, τῶν ὑπερβολικῶν κόπων εἰς τοὺς ὁποίους ὑπεβλήθη καὶ διὰ τοὺς ὁποίους καυχᾶται, καὶ ἕνεκα τῆς ιδιότητος αὐτοῦ ὡς ρωμαίου πολίτου, ἐπεβλήθη εἰς τὸ χριστιανικὸν πλήρωμα οὐχὶ μιᾶς τοπικῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, κρίνομεν σκόπιμον καὶ ὠφέλιμον ὅπως ἐξετάσωμεν κεχωρισμένως τὴν

δὲν συμβαίνει κάτι τέτοιο. Ἐκεῖνο ποὺ γίνεται εἶναι ὅτι τὸ καθημερινὸ μπορεῖ καὶ ἀποκαλύπτεται στὴν μεταβολὴ καὶ ἀλλοίωσιν ποὺ ἤδη ἔχει ὑποστεί, ἀπο - καλύπτεται «ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ» (πρβλ. Μάρκου ιστ' 12). Λειτουργεῖ δηλαδή στὸν τύπο ἢ σύμφωνα μὲ τοὺς τύπους ποὺ ὁ ἴδιος ὁ Κύριος εἰσήγαγε μὲ τὴν «Μικρὴν» ἢ τὴν «Μεγάλην» εἰσοδὸν Του στὸν κόσμον. Οἱ μικρὲς ἢ μεγάλες εἰσοδοὶ (ἢ καί... ἐξοδοὶ) στὴν Λειτουργίαν ἐπαναλαμβάνουν τὶς δικῆς Του ἐπίγειες εἰσοδοὺς. Δὲν εἶναι τυχαῖο ὅτι κατ' αὐτὲς προπορεύεται τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὰ τίμια δῶρα ποὺ σὲ λίγο θὰ μεταβληθοῦν σὲ τίμιο σῶμα καὶ σὲ τίμιο αἷμα Του.

Οἱ πιστοὶ συμμετέχοντας σ' αὐτὲς παραδειγματίζονται γιὰ τὸ πῶς πρέπει νὰ ζοῦν τὶς ὅποιες πορεῖες τοὺς, τὶς ὅποιες εἰσοδοὺς καὶ ἐξοδοὺς τοὺς. Ἡ Θ. Λειτουργία ἀναλαμβάνοντας τὸ καθημερινὸ, τὸ προσλαμβάνει μεταμορφώνοντάς το καὶ μᾶς ὑποδεικνύει τὶς μεταμορφώσεις ποὺ πρέπει νὰ ἀκολουθήσουν στὴ ζωὴ μας. Ἡ Θ. Λειτουργία καὶ ὁ κατ' αὐτὴν βιούμενος λειτουργικὸς χρόνος εἶναι ἡ προναμιούχος ἐκείνη στιγμή ποὺ μᾶς δείχνει τί μπορεῖ νὰ συμβεῖ ὅταν λάβουμε στὰ σοβαρὰ ὑπόψη αὐτὰ ποὺ διαδραματίζονται ἐκεῖ μέσα. Τὸ ἐκεῖ καὶ τότε, ἔχοντας γίνε ἐδῶ καὶ τώρα, παρ' ὅλους τοὺς ὀφιστάμενους περιορισμοὺς μπορεῖ νὰ μεταφερθεῖ καὶ νὰ μετατεθεῖ. Ἐδῶ δὲν ἰσχύει τὸ ἀμετάθετον... Ὅχι χωρὶς λόγο στὸ τέλος τῆς Θ. Λειτουργίας ὁ χορὸς ψάλλει: «Ἐ ἴ δ ο μ ε ν τὸ πῶς τὸ ἀληθινόν, ἐ λ ἄ θ ο μ ε ν πνεῦμα ἐπουράνιον, ε ὕ ρ ο μ ε ν πίστιν ἀληθῆ». Αὐτὰ δὲν ἐπιτελοῦνται στὸ χῶρον τοῦ

φαιναστικοῦ. Εἶναι πραγματικά, εἶναι ἀληθινά. Ἡ Θ. Λειτουργία τὰ ἔβγαλε ἀπὸ τὴν λήθη, μᾶς τὰ θύμισε. Ἀπὸ ἐδῶ καὶ πέρα, δική μας ἢ εὐθύνη. Ἡ μετάπλαση στὶς ποικίλες καταστάσεις τοῦ καθημερινοῦ δὲν εἶναι εὐκόλη. «Ἐν εἰρήνῃ προσέλθωμεν».

Ἡ ἐξοδος εἶναι ἀναγκαῖα. Ἀναγκαῖα ὅσο καὶ ἡ εἰσοδος. Ἡ ζωὴ μας ἄλλωστε εἶναι ἐ ν α σ υ ν ε χ ἔ ς εἰσοδῶν καὶ ἐξόδων, ἐξόδων καὶ εἰσοδῶν, ποὺ τὸ διαμορφώνουν διάφορα γεγονότα. Πορεῖες καὶ στάσεις, ἀναμονὲς καὶ ἐκπληρώσεις προσδοκιῶν ὅταν ἔρχεται τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου. Ἄς ἐξέλθουμε, λοιπόν, τώρα καὶ ἀς ἀναμεινουμε τὴν ἔλευσιν καὶ ἐπιδημίαν τοῦ «νέου παιδίου» πρὸς ἡμᾶς. Πρὸς τὸ σημεῖο ἐκεῖνο δὲν πορευόμαστε μόνοι. Ὑπάρχει διασφάλωσις πορειῶν, μάγοι μετὰ ἀστέρος ὁδοποροῦσι, ἄγγελοι κατέρχονται καὶ δοξολογοῦν, ποιμένες ἔρχονται σπεύδοντες. «Ἐγκαιρῶς σπεύσωμεν ἐν σπουδῇ...» καὶ ὅλοι ἡμεῖς.

Καλὰ Χριστοῦγεννα!

